

DIDIEJI ADVENTO „O“ PRIEGIESMAI

Įsitraukiantys į visos Bažnyčios liturginę maldą (tie, kurie meldžiasi, naudodamiesi Dievo tautos liturginių valandų knygomis ar „Magnificat“ mišiolėliu) nuo gruodžio 17 iki 23 d. vakaro maldoje ras didžiuosius „O“ priegiesmius, kurių yra septyni. Jie vadinami „O“ priegiesmiai, nes kiekvienas jų lotynų kalboje prasideda šios raidės šūksniu. Tai trumpi šūksniai į Mesiją priartėjus didžiajam Įvykiui. Jie giedami prieš M. Marijos *Magnificat* giesmę ir po jos. Šie priegiesmiai

žodžiais išsako gilų Išganytojo atėjimo troškimą, kurio kupina žmogaus širdis, taip pat gilią nuostabą ir žavesį prieš atėjimo įvykį. Ateinantis Išganytojas tituluojamas vardais, paimtais iš Senojo Testamento.

Iš kur jie kyla?

Šie priegiesmiai kyla iš žydų liturginės tradicijos. Po grįžimo iš Babilono nelaisvės žydų liturgija sukūrė 18 tokių priegiesmių, kuriuos pamaldūs žydai kalbėdavo kasdien rečitatyvu. Visi jie tiesiogiai susiję su Išganytojo Istorija. Visi prasideda šūksniu „O“ ir prideda Dievo titulą, leidžiantį atminti Dievo veiksmą savo tautai. Trumpai pažvelkime į juos:

1. *O, Abraomo Skyde* (patriarcho išvadavimas iš Chaldėjų Ūro),
2. *O, mirusiųjų Gaivintojau* (Izaoko išlaisvinimas),
3. *O, Dieve Šventasis* (Jokūbo kopėčios),
4. *O, kuris teiki išmonę* (Juozapo gebėjimas paaiškinti sapnus),
5. *O, kuris myli atsiteisimą* (Rubeno atgaila),
6. *O, Gailiaširdi, kuris dalini atleidimą* (atleidimas už Judo ir Tamaros nusižengimus),
7. *O, Izraelio Atpirkėjau* (Išlaisvinimas iš Egipto),

8. *O, kuris gydai neįgaliuosius* (Abraomo išgydymas po apipjaustymo; žydai mano, kad jis sirgo po šios operacijos),
9. *O, kuris laimini metus* (Izaoko derlius),
10. *O, kuris surenki savo tautos likučius* (Jokūbo ir Juozapo susitikimas Egipte),
11. *O Karaliau, kuris myli teisingumą* (Dievo duoti žodžiai Mozei),
12. *O, kuris sunaikini priešus* (egiptiečių paskandinimas jūroje),
13. *O, kuris teiki viltį ir pasitikėjimą* (Dievo pažadas Jokūbui),
14. *O, kuris pastatai Jeruzalę* (Dovydo pastatytas miestas),
15. *O, kuris padarai, kad iškiltų tavo Mesijo ragas* (perėjimas per Raudonąją jūrą),
16. *O, kuris girdi maldas* (izraelitų maldos ir Dievo išklausymas),
17. *O, kuris atstatai savo dieviškąją didybę* (palapinėje parodyta Dievo galybė),
18. *O, kurio vardas yra geras* (kai Saliamonas įnešė Sandoros skryniją į šventyklą).

Visi šie šūksniai vadinami „palaiminimais“. Vienas sinagogoje jas intonuodavo, o kiti tęsdavo. Visi stovėdavo šiek tiek pasilenkę, nes, pasak rabinų, stuburas, susidedantis iš 18 slankstelių, turėjo būti palinkęs per 18 palaiminimų, atliekamų rečitatyvu.

Krikščioniškoji liturgija perėmė šią tradiciją ir pasirinko tik septynis priegiesmius. Todėl paruošiamosios Kalėdų savaitės septyni priegiesmiai leidžia šaknis kaip tik judaizmo tradicijoje. Visi priegiesmiai sujungti iš aiškių veterotestamentinių citatų, paimtų arba iš *didžiųjų pranašų*, arba iš *išminties knygų*. Juose atskleidžiama Jėzaus Kristaus *titulai*, tačiau nė kart neištariant jo paties vardo, kuris pasirodys tik Kalėdų dieną. Visi šie titulai siekia įprasminti du dalykus: *istorinį Jėzaus iš Nazareto gimimą ir jo eschatologinę misiją*.

Kokią tikrovę jie atskleidžia?

Šie titulai atskleidžia labai svarbią tikrovę - *Jėzaus Kristaus preegzistenciją*. Visi jie liudija, kad Kristus yra preegzistencinis kūrinių ir Išganymo istorijos tarpininkas. Jėzaus Kristaus preegzistencija yra šiek tiek dviprasmiška dogmatikos sąvoka, galinti piršti mintį, kad Jėzus Kristus egzistavęs jau „iki“ savo žemiškosios egzistencijos pradžios. Bet omenyje turima tai, kad Žodis, per kurį Dievas save nuo amžių pažįsta ir „ištaria“, atsiranda ne su Jėzaus Kristaus asmens laikiška pradžia, Įsikūnijimu, bet „visada jau“ egzistuoja iki šio įvykio. Todėl Jėzus Kristus buvo visuomet tarpininkas kaip Žodis. Sykiu jis surenka ir įima savin visą Išganymo istoriją.

1. Jis yra *Išmintis*, kuri reiškėsi kaip suasmenintas Dievo požymis.
2. Jis yra *Viešpats*, kuris pasirodė Mozei degančiame krūme.
3. Jis yra *Jesės atžala*, iškelianti visą genealogijos mintį ir parodanti, kad Jėzus yra visos žmonijos Išganytojas.
4. Jis yra *Dovydo namų Raktas*, per prisikėlimą išlaisvinantis Adomą ir visą žmoniją.
5. Jis yra tikroji *Aušra*, apšviečianti kiekvieną žmogų.
6. Jis yra *Tautų Karalius*, atnešantis visuotinį išganymą.
7. Jis pagaliau yra *Emanuelis*, savyje surenkantis visą ST pranašų mesijinį laukimą.

Trumpa krikščioniškos tradicijos istorija

Visi septyni priegiesmiai sudaro vieningą kūrinį ir plaukia iš gilios tradicijos. Jį mini dar penktasis *Toledo* susirinkimas (636 m.). Šis susirinkimas net reikalavo, kad priegiesmiai būtų giedami per *Apraiškimo Mergelei Marijai* oktavą, kuri tuo metu buvo švenčiama 8 dienos prieš Kalėdas. Dabartinis septynetas veikiausiai kyla iš šio savaitinio ritmo. Atrodo, kad šis invokacijų ciklas užfiksuotas dar VI–VII a. ir priskiriamas popiežiui Grigaliui Didžiajam (540–604 m.). Šio popiežiaus įtaka kai kurie liturgijos tyrinėtojai abejoja, tačiau abejonių nekelia tai, kad priegiesmiai gimė dėl Romos liturgijos įtakos. Maždaug VIII a. jie pasiekė Milaną, vėliau Galiją ir dalyvavo grigališkojo giedojimo istorijos evoliucijoje. Nuo XI a. juos giedoti jau privaloma *Magnificat* metu. Tačiau ši tradicija išplito tik nuo XII–XIII amžiaus. Reikia pastebėti, kad priegiesmių skaičius nebuvo visada griežtai nustatytas. Kai kur jų atsirasdavo 8 ar 9. Skirdavosi ir jų atlikimo dienos. Galutinai dabartinį septynetą nustatė Tridento susirinkimas. Jis nustatė priegiesmių skaičių, tekstą, datą ir atlikimo laiką.

Šis trumpas istorinis žvilgsnis leidžia daryti kelias išvadas:

1. Priegiesmių ciklas laikytinas autentišku nuo pat jo sukūrimo.
2. Beje, tai ciklas, apmąstytas, rišlus, turintis loginį, progresyvų tikslą.
3. Septynių priegiesmių skaičius veikiausiai yra autentiškas. Tridento susirinkimas surado ir patvirtino pirminį ir autentišką redakcijos sluoksnį.
4. Ciklo logiką ir redakcinį rišlumą žymi ir tai, kad kiekvieno kristologinio titulo pirmosios lotyniškosios raidės sudaro progresyvią prasmę, vadinamą akrostichu „**ERO CRAS**“, reiškiantį „Aš būsiu rytoj“. Tačiau šis progresas pateiktas priešinga kryptimi. **S**apientia, **A**donai, **R**adix, **C**lavis, **O**riens, **R**ex, **E**mmanuel.

Priegiesmiai

Redaktoriai pateikė nuostabią didžiųjų Biblijos pasakojimų sintezę. Žvelgiant į priegiesmių struktūrą, reikia atkreipti dėmesį, kad kiekvienas jų susideda iš trijų dalių: 1) šūksnis „O“, kurį seka Jėzaus titulas; 2) titulo išskleidimas ir aiškinimas; 3) ir su antrąją dalimi susijęs kvietimas, prasidedantis žodžiu „ateik“. Įdomu, kad lotyniškų priegiesmių grigališkosios melodijos prie šių skirtingų dalių dvasios adaptuotos taip puikiai, kad reikia kalbėti apie tikrą šedevrą.

Gruodžio 17 d.	O Sapientia , quæ ex ore Altissimi prodisti, attingens a fine usque ad finem, fortiter suaviter disponensque omnia: veni ad docendum nos viam prudentiæ	O Išmintie , išėjusi iš Aukščiausiojo lūpų, siekianti nuo vieno žemės krašto iki kito, veiksmingai visa valdanti; ateik ir išmokyk mus eiti suvokimo keliu.
Gruodžio 18 d.	O Adonai , et Dux domus Israel, qui Moysi in igne flammæ rubi apparuisti, et ei in Sina legem dedisti: veni ad redimendum nos in brachio extento	O Viešpatie , Izraelio namų Valdove, Tu pasirodei Mozei degančio krūmo liepsnoje ir davei jam Įstatymą ant Sinajaus kalno! Ištiesk savo globiančią ranką ir ateik mūsų atpirkti.
Gruodžio 19 d.	O Radix Iesse , qui stas in signum populorum, super quem continebunt reges os suum, quem gentes deprecabuntur: veni ad liberandum nos, iam noli tardare.	O Jesės atžala , padaryta ženklų tautoms, dėl tavęs karaliai stovės netekę žado ir tavimi vilis pagonys! Ateik mūsų išlaisvinti, nebeužtruk.
Gruodžio 20 d.	O Clavis David , et sceptrum domus Israel; qui aperis, et nemo claudit; claudis, et nemo aperit: veni, et educ vinctum de domo carceris, sedentem in tenebris et umbra mortis.	O Dovydo namų Rakte ir Izraelio skeptre, Tu atrakini – ir niekas negali uždaryti; užrakini – ir niekas negali atidaryti! Ateik ir išvesk iš kalėjimo belaisvius, tūnančius tamsoje, mirties ūksmėje.
Gruodžio 21 d.	O Oriens , splendor lucis æternæ, et sol iustitiæ: veni, et illumina sedentes in tenebris et umbra mortis.	O patekanti aušra , amžinosios šviesos spindesy ir teisingumo saule! Ateik ir apšviesk tūnančius tamsoje, mirties ūksmėje.
Gruodžio 22 d.	O Rex gentium , et desideratus earum, lapisque angularis, qui facis utraque unum: veni, et salva hominem, quem de limo formasti.	O trokštamasis tautų Karaliau , kertinis akmenie, jungiantis tai, kas buvo išskirta! Ateik ir išgelbėk

		žmogų, kurį sukūrei iš žemės molio.
Gruodžio 23 d.	O Emmanuel , Rex et legifer noster, exspectatio gentium, et Salvator earum : veni ad salvandum nos, Domine, Deus noster.	O Emanueli , mūsų Karaliau ir įstatymų leidėju, tautų viltie ir jų Gelbėtoju! Ateik ir išgelbėk mus, Viešpatie, mūsų Dieve.

Br. Lukas Skroblas OSB